

NNN Toets Doornse Gat

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ►

Opdrachtgever:

Gemeente Utrechtse Heuvelrug

A. Bijl

Vul adres in

Vul postcode en plaats in

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 203220

Datum: 18-9-2023

Opgesteld: MvA

Gecontroleerd: ML

Status: Definitief

Versie: 4

© 2023 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

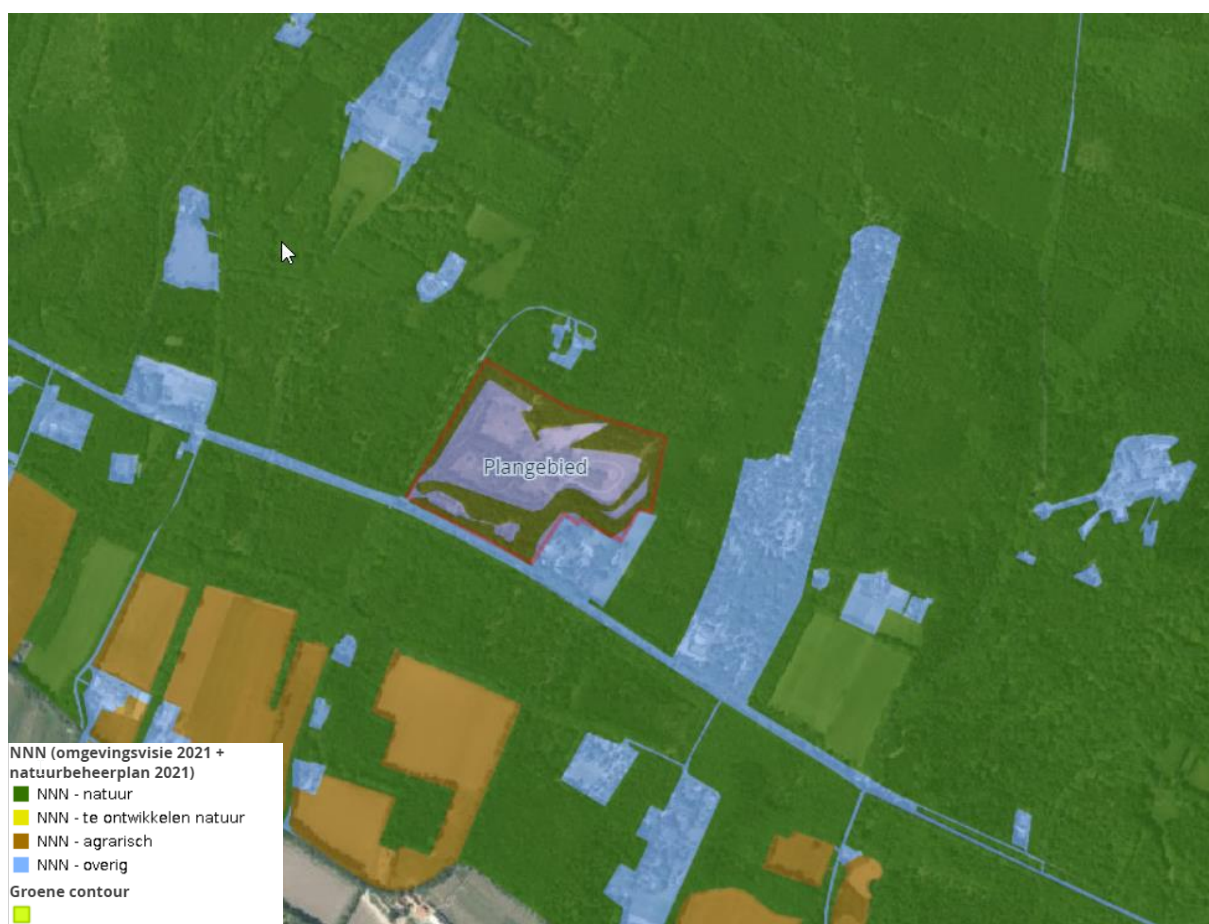
Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Het Doornse Gat	4
1.2	Waarom deze toets	4
2	Juridisch kader	5
2.1	Doel NNN	5
2.2	Juridische basis voor NNN toets	5
3	Een nieuw recreatieconcept	7
3.1	Visie	7
3.2	Huidig gebruik Doornse Gat	7
3.3	Toekomstig gebruik Doornse Gat	9
3.4	Uitgangspunten NNN toets	13
4	Effect op NNN	14
4.1	Inleiding	14
4.2	Voorkomen aantasting NNN.....	14
4.3	De wezenlijke kenmerken en waarden	14
4.4	De oppervlakte van het NNN.....	17
4.5	De samenhang van het NNN	19
5	Conclusie	20
5.1	De ontwikkeling is mogelijk	20
5.2	Borgen natuurkwaliteit	20
	Literatuurlijst.....	22

1 Inleiding

1.1 Het Doornse Gat

Het Doornse Gat is een voormalige zandgroeve in het bosgebied ten oosten van Doorn. Het terrein was jarenlang in beheer bij het Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied. Per 1 januari 2018 is dit recreatieschap opgeheven en is het terrein overgedragen aan Staatsbosbeheer. De exploitatiekosten zijn daarmee ook voor rekening van de eigenaar. Voor dit dagrecreatieterrein is daarom al in 2012 middels een openbare inschrijving gezocht naar een ondernemer die de ontwikkeling, exploitatie en het beheer op zich wil nemen. Er is een recreatieconcept ontwikkeld dat enerzijds oog heeft voor de aanwezige natuurwaarden, anderzijds voldoende verdien capaciteit genereert om het terrein te kunnen beheren.

Figuur 1, Begrenzing Natuurnetwerk Nederland

1.2 Waarom deze toets

Om de ontwikkeling van het recreatieconcept mogelijk te maken is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Het Doornse Gat maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit betekent dat gelet op de interim omgevingsverordening van de provincie Utrecht er geen nieuwe ontwikkelingen mogen plaatsvinden tenzij aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.

Deze rapportage geeft inzicht in het juridisch kader, beschrijft de gewenste ontwikkeling en maakt op inzichtelijk op welke manier het bestemmingsplan past binnen de randvoorwaarden vanuit het NNN.

2 Juridisch kader

2.1 Doel NNN

In de provincie Utrecht worden natuurgebieden beschermd en verbonden door middel van het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is verankerd in de provinciale omgevingsvisie en de Interim Omgevingsverordening. In het natuurbeheerplan heeft de provincie benoemd wat voor soort natuur op welke plaats passend is en welk beheer daarbij hoort.

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied weergegeven ten opzichte van de begrenzing van het NNN zoals vastgelegd in de Interim Omgevingsverordening (provincie Utrecht, 2021).

Hier gelden de regels uit artikel 6.2 van de Interim Omgevingsverordening. Dit artikel stelt dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op locaties binnen het Natuurnetwerk Nederland bestemmingen en regels bevat die strekken tot de instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de kwaliteit, de wezenlijke kenmerken en waarden en de samenhang van het natuurnetwerk. In de volgende paragrafen volgt het juridisch kader voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het juridisch kader bepaalt de manier waarop de toets plaats moet vinden.

2.2 Juridische basis voor NNN toets

Het NNN is begrensd en planologisch vastgelegd. Het beschermingsregime is onder de Wet ruimtelijke ordening vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en werkt via provinciale verordeningen door in gemeentelijke bestemmingsplannen. Met de komst van de Omgevingswet wordt het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl) van toepassing.

In het Besluit Kwaliteit leefomgeving wordt benoemd dat provincies in de omgevingsverordening regels stellen over de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Daarbij moeten de regels in ieder geval ervoor zorgen dat de kwaliteit en oppervlakte niet achteruitgaan en de samenhang tussen de gebieden wordt behouden.

De provincie Utrecht heeft met het vaststellen van de Interim Omgevingsverordening (IOV) voorgesorteerd op het in werking treden van deze Wet en daarmee op het Bkl.

2.2.1 Interim Omgevingsverordening

Onder zeer strikte voorwaarden kunnen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die ontwikkelingen behelzen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang van het NNN. Artikel 6.3. van de Interim Omgevingsverordening (hoofdstuk 6.1) geeft richting aan de wijze waarop met ontwikkelingen dient te worden omgegaan.

In het eerste lid van dit artikel worden de mogelijke uitzonderingen benoemd:

- a. Ruimtelijke ontwikkelingen vanwege een groot openbaar belang.
- b. Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot aantasting worden gecompenseerd binnen een met die ruimtelijke ontwikkeling samenhangend gebied en met dusdanige activiteiten dat de uitvoering van die activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar resulteert in een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit, oppervlakte en samenhang.
- c. Ruimtelijke ontwikkelingen die beperkt worden gewijzigd of toegevoegd.

In lid 3 wordt expliciet benoemd dat aantasting slechts mogelijk is wanneer deze wordt beperkt en tijdig wordt gecompenseerd. Er wordt daarom beoordeeld welk effect het bestemmingsplan heeft op de aantasting van het Natuurnetwerk Nederland. De ontwikkelingen die vervolgens leiden tot aantasting moeten gecompenseerd

worden binnen een met de ruimtelijke ontwikkeling samenhangend gebied en leiden tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde. Voor wat betreft de oppervlakte geeft de verordening duidelijk aan op welke manier compensatie moet plaatsvinden (artikel 6.5 Interim omgevingsverordening). De meerwaarde die gerealiseerd moet worden is nader omschreven in de toelichting bij artikel 6.3.

Artikel 6.3 Instructieregel geen aantasting natuurnetwerk Nederland

1. Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op locaties binnen het Natuurnetwerk Nederland bevat geen nieuwe bestemmingen en regels die ruimtelijke ontwikkelingen toestaan die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in bijlage 10 Wezenlijke kenmerken en waarden van deze verordening, of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang van het natuurnetwerk Nederland, tenzij sprake is van:
 - a. ruimtelijke ontwikkelingen vanwege een groot openbaar belang, waarbij er geen reële alternatieven zijn die het natuurnetwerk Nederland niet of minder aantasten;
 - b. ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot aantasting worden gecompenseerd binnen een met die ruimtelijke ontwikkeling samenhangend gebied en met dusdanige activiteiten dat de uitvoering van die activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar resulteert in een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit, oppervlakte en samenhang; of
 - c. ruimtelijke ontwikkelingen in het natuurnetwerk Nederland die beperkt worden gewijzigd of worden toegevoegd, waarbij die wijziging of toevoeging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande bestemming.
2. Onder de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland als bedoeld in het eerste lid wordt in ieder geval niet de bestaande legale bebouwing, erven en verhardingen begrepen.
3. Aantasting van het natuurnetwerk Nederland op grond van het eerste lid is slechts mogelijk als:
 - a. de aantasting zo veel mogelijk wordt beperkt; en
 - b. de overblijvende aantasting tijdig wordt gecompenseerd.
4. De motivering van een bestemmingsplan bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat aan de voorwaarden is voldaan.

Op grond van artikel 6.3 lid 1b is het mogelijk om een bestemmingsplan vast te stellen dat leidt tot een aantasting van het NNN. Er moet echter binnen 10 jaar een meerwaarde voor het NNN worden gerealiseerd en er moet voldaan worden aan de voorwaarden die volgen uit artikel 6.3 lid 3 en lid 4.

Ten eerste betekent dit dat de aantasting van het NNN zoveel mogelijk moet worden beperkt.

In de toelichting op artikel 6.3 is omschreven hoe de meerwaarde voor het NNN kan worden bepaald. Daarbij moet aangetoond worden dat op gebiedsniveau binnen tien jaar meerwaarde voor het NNN kan worden gecreëerd. Het gaat hierbij om een verbetering van:

1. De wezenlijke kenmerken en waarden, te weten:
 - a. Bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem
 - b. Robuustheid en aaneengeslotenheid van het NNN
 - c. De aanwezigheid van bijzondere soorten
 - d. De verbindingsfunctie van het gebied voor soorten en ecosystemen
2. De oppervlakte van het NNN.
3. De samenhang van het NNN.

3 Een nieuw recreatieconcept

3.1 Visie

Vanuit diverse beleidsdocumenten wordt de waarde voor zowel natuur als recreatieve doeleinden van de Utrechtse Heuvelrug onderkend. Het is belangrijk om de recreatieve druk die er op de natuur is in dit gebied goed te geleiden. Het revitaliseren van bestaande recreatieterreinen worden benoemd als belangrijke factor hierin.

3.2 Huidig gebruik Doornse Gat

Het Doornse Gat ligt in een voormalige zandafgraving en bestaat uit verschillende recreatieveldjes. Naast een spannende zandheuvel zijn er verschillende speelvoorzieningen, picknickbanken en toiletten aanwezig. Het dagrecreatieterrein heeft ook veldjes, waar je met je caravan, vouwwagen of tentje een dag kan recreëren en waar je ook met de auto mag komen. In de omliggende bossen zijn gemarkeerde wandel- en ruiterroutes uitgezet.

Er gelden de volgende bestemmingen in het bestemmingsplan:

1. enkel bestemming: 'recreatie', in de regels nader gespecificeerd als "dagrecreatieterrein".
2. dubbelbestemming: 'waarde-ecologie'

Figuur 2, Uitsnede uit bestemmingsplan Buitengebied Doorn 2011

Binnen de recreatiebestemming op deze locatie is een beperkt oppervlakte (50m²) bebouwing toegestaan. Overige bouwwerken (zoals speelvoorzieningen, meubilair, fietsenstallingen, etc.) zijn toegestaan tot een bouwhoogte van 10 meter. Echter binnen de dubbelbestemming 'waarde-ecologie' betreft de bouwhoogte maximaal 2 meter.

Het huidige gebruik van Doornse gat is intensieve dagrecreatie, waarbij op dit moment onder andere de volgende gebruikersgroepen gebruik maken van het terrein:

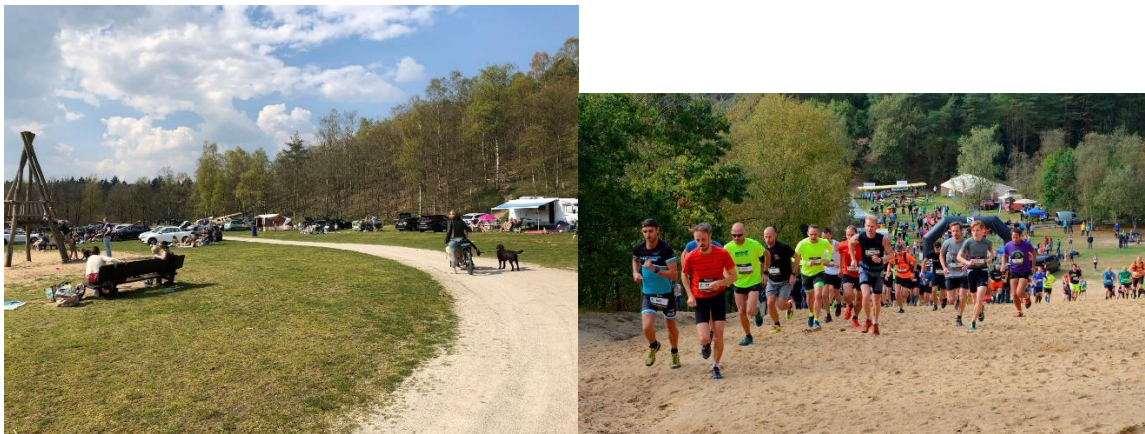
1. Recreatief gebruik – gezinnen, individuen en families
Dag – kamperen, feestjes, picknick, BBQ'en, wandelen en fietsen
Winter – sleeën
2. Recreatief gebruik – sportclubs en work-outs
3. Evenementen – sportief – educatief – markten/fairs

Het gebied is vrij toegankelijk van zonsopkomst tot zonsondergang. Voor wandelaars is het terrein het gehele jaar geopend. Honden zijn alleen aangelijnd toegestaan. De toiletgebouwen zijn geopend van 1 april tot 1 november. Momenteel zijn 2 van de 4 toiletgebouwen beschikbaar.

Voor caravans en vouwwagens is het terrein toegankelijk van 1 april tot 1 november. Op de tent- en caravanweide mag je ook met je auto komen.

Binnen de mogelijkheden van het huidige bestemmingsplan en de APV zijn diverse recreatie gerelateerde activiteiten toegestaan. Ook zijn (speel)voorzieningen binnen deze bestemming op het gehele terrein mogelijk.

Diverse onderzoeken naar bezoekersaantallen (waaronder het onderzoek bezoek recreatieterreinen Recreatieschap Utrecht uit 2016, en het bezoekersonderzoek recreatieterreinen provincie Utrecht 2019) laten zien dat het Doornse Gat jaarlijks door ca. 200.000-300.000 bezoekers wordt bezocht. Gelet op de autonome ontwikkeling van meer recreatie in de natuur en dichtbij huis is de verwachting dat dit aantal zal toenemen.

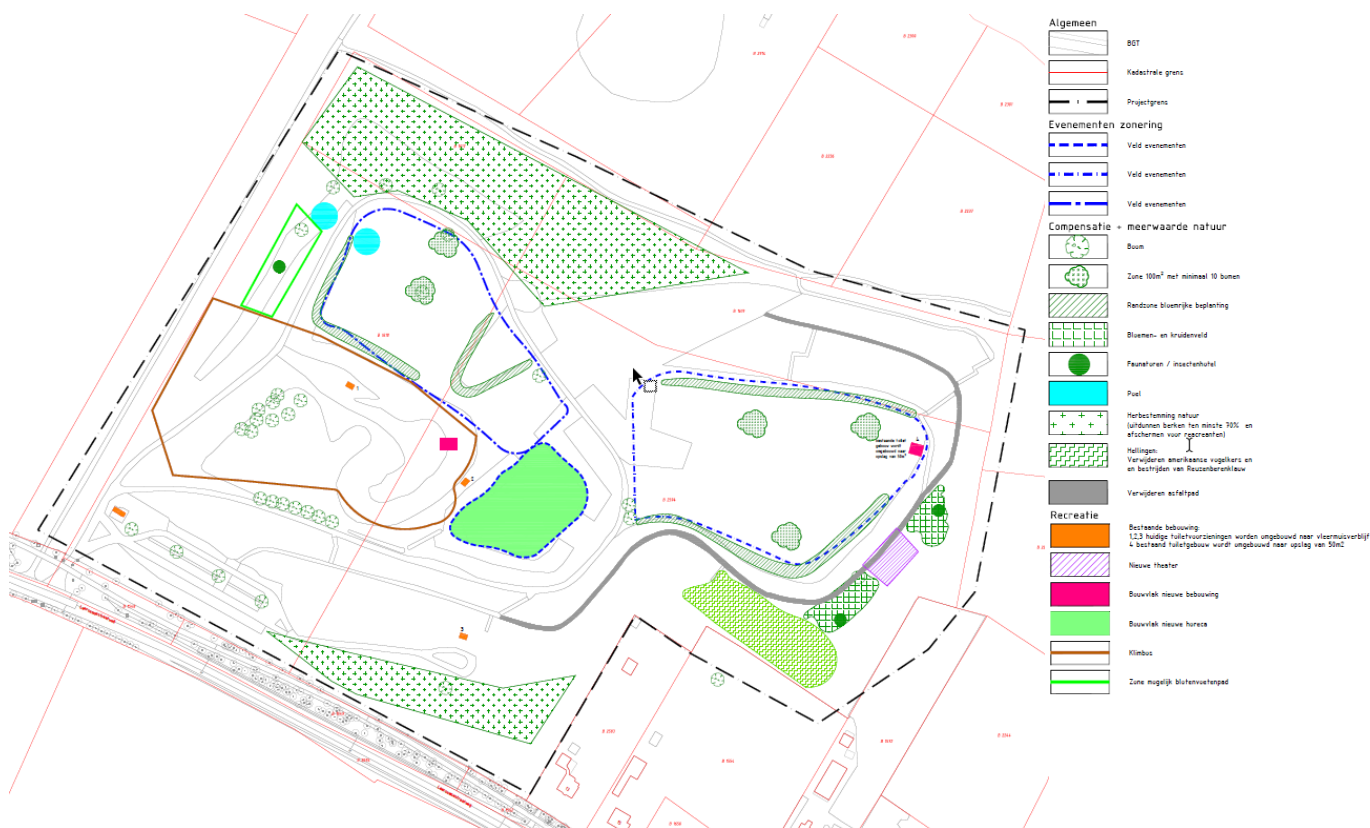
Figuur 3, Beelden intensief recreatief gebruik

3.3 Toekomstig gebruik Doornse Gat

Het doel van de ontwikkeling van het Doornse Gat is het maken van een heerlijke plek waar iedereen welkom is en waarin ruimte is voor verschillende doelgroepen om te recreëren met respect en ruimte voor flora en fauna. De ligging van het recreatieterrein in een natuurlijke omgeving is het uitgangspunt voor het recreatieconcept.

De waarden van het NNN worden omarmd in het voorliggende plan, derhalve wordt in het bestemmingsplan een nadere invulling gegeven aan de mogelijkheden binnen het terrein. Om dit mogelijk te maken worden er 4 activiteiten uitgewerkt:

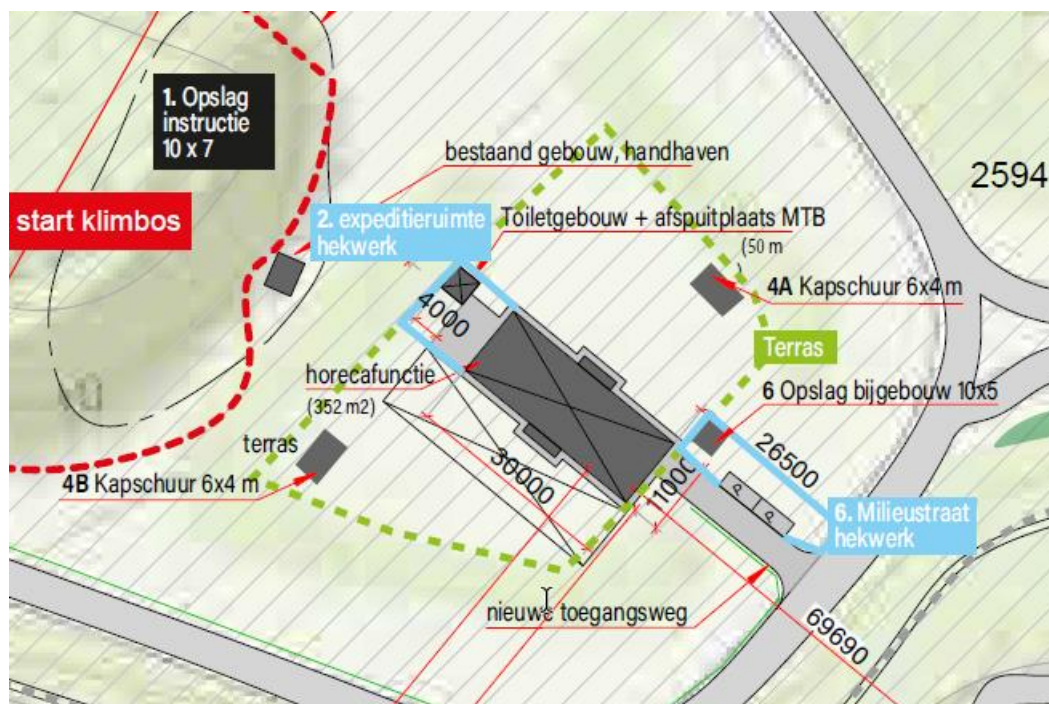
1. Horeca
2. Recreatie en educatie
3. Evenementen
4. Natuur

Figuur 4, Doornse Gat nieuwe situatie

3.3.1 Horeca

Ten behoeve van de horecafunctie worden een aantal nieuwe bouwwerken mogelijk gemaakt (zie Figuur 5), alsmede de horecafunctie via het bestemmingsplan mogelijk gemaakt.

Figuur 5, Detailschets locatie horecafunctie

Het gebouw: 352 m² – nokhoogte 8 meter en goothoogte van 5 meter. Duurzaam uitgevoerd, met respect voor haar plek in de natuur. Derhalve is gekozen voor het plaatsen van het gebouw op een momenteel intensief gebruikt recreatieveld.

Expeditie ruimte incl. toiletgebouw + afsluitplek MTB's: Extra toiletgebouw voor dagrecreanten met daarnaast de mogelijkheid MTB's af te spoelen (ca. 90 m²).

Opslag bijgebouw Afgesloten opslagruimte, afmeting ca. 10x5 m (50 m²), nokhoogte 5 meter, goothoogte 3 meter.

Milieustraat en toegangsweg: Ten behoeve van afvalscheiding (oppervlakte ca. 60 m²). In totaal ca. 21,5 X 10 m = 215 m².

Kapschuren: Ten behoeve van opslag worden op het terrein 2 kapschuren geplaatst (afmeting 6x4 meter, nokhoogte 3 meter), met een totaaloppervlak van 48 m².

Terras: Onverhard, aansluitend aan beide zijden van het pand

3.3.2 Recreatie en educatie

Er zullen een aantal voorzieningen worden ingericht voor recreatie en educatie, deze voorzieningen (met uitzondering van de gebouwen) zijn binnen de huidige bestemming mogelijk.

Figuur 6, Details opslag Klimbos en Theaterkuil

Klimbos: Met respect voor de natuur wordt een klimbos gerealiseerd binnen de huidige recreatieve bestemming. Voor opslag en instructie is boven op de heuvel een gebouw van 10x7 meter voorzien.

Theaterkuil: In een zandplaat van het Doornse Gat zal een theateropstelling worden gerealiseerd. Naast de natuurlijke inrichting van het 'theater' zelf, komt er een gebouw van 10x5 meter bij de locatie. Daarnaast wordt het mogelijk een (tijdelijke, demontabele) overkapping te plaatsen. Het wordt mogelijk een hekwerk rond de theaterkuil te plaatsen, deze wordt passeerbaar voor kleine zoogdieren.

Speelbos: In de bestaande bos gedeelten van het recreatieterrein wordt het selectief mogelijk natuurlijk te spelen, er worden mogelijk enkele kleine elementen (klimtoestel, touwbanen, evenwicht en klauterdingen) toegevoegd.

Route gebonden recreatie: Indien in de praktijk blijkt dat het noodzakelijk is bezoekers te geleiden over het terrein kunnen mogelijk onverharde paden worden gerealiseerd rekening houdend met aanwezige natuurwaarden

3.3.3 Evenementen

Evenementen en bijeenkomsten maken een onlosmakelijk onderdeel uit van onze samenleving. Het Doornse Gat is een plek waar dergelijke ontmoetingen uitstekend zijn te organiseren en faciliteren. Zeker gezien de goede bereikbaarheid, de oppervlakte van het terrein en het intensieve dagrecreatie gebruik wat er momenteel 'dagelijks' plaatsvindt. Het bestemmingsplan voorziet dan ook niet in een verruiming van de mogelijkheden tot het houden van evenementen. Er worden binnen het plangebied 3 velden aangewezen waarbinnen een

differentiatie van evenementen wordt mogelijk gemaakt (zie

Figuur 4).

Om een goed evenwicht te vinden in de belastbaarheid van het terrein enerzijds en de mogelijkheid tot het organiseren van evenementen passend binnen de natuur anderzijds zijn er een aantal uitgangspunten geformuleerd waaronder een ecologisch werkprotocol. Daarnaast wordt rekening gehouden met bestaande natuurwaarden.

3.3.4 Natuur

Meerwaarde op de locatie

Het Doornse Gat is op dit moment een intensief gebruikt (dag)recreatieterrein waar natuur ondergeschikt is. In het nieuwe concept wordt de natuurkwaliteit leidend voor nieuwe ontwikkelingen. Vanuit het natuuronderzoek zijn kansen geformuleerd voor het versterken van aanwezige natuurwaarden en het ontwikkelen van nieuwe kansen (Achterberg, 2021).

De ecologisch waardevolle noordhelling wordt versterkt ten behoeve van onder andere de zandhagedis. Deze zone wordt onttrokken aan de dagrecreatieve bestemming door hem af te sluiten voor bezoekers door een natuurlijke overgangszone. In de zuidoosthoek vindt een opwaardering van de natuurwaarden plaats, o.a. door het bestrijden van exoten (Amerikaanse Vogelkers). Daarnaast zullen de overgangen tussen het bos- en de grasvelden meer geleidelijk worden gemaakt door de aanplant van struweel waardoor een mantel zoom vegetatie ontstaat.

Daarnaast kent de huidige grasachtige vegetatie zeer weinig ecologische waarde. Door het beheer rond de bestaande intensieve grasvelden extensiever in te richten ontstaat een meer kruidenrijke vegetatie. Hiervan blijft ca. 25% jaarrond behouden. Rond de theaterkuil wordt het bestaande soortenrijke grasland gehandhaafd.

Daarnaast wordt door de aanleg van een poel het biotoop van diverse amfibieën versterkt.

Compensatie

Het bestaande verharde wandelpad (van ca. 620 meter lang en 1,8m breed) door het gebied zal worden verwijderd.

Beheer

In nauw overleg met de huidige beheerder is een beheer-, onderhouds- en toezichtplan opgesteld. Beheer aan het terrein zal erop gericht zijn de natuurwaarden te versterken.

Figuur 7, Natuurmaatregelen

3.4 Uitgangspunten NNN toets

Het bestemmingsplan Doornse Gat is een uitwerking van de huidige bestemming 'dagrecreatie'. Een deel van de voorziene activiteiten zijn reeds mogelijk binnen de vigerende bestemming en vormen daarmee geen aantasting van het NNN. Door de aanleg van voorzieningen (speelvoorzieningen en routes) worden de bestaande activiteiten gezoneerd.

Daarnaast wordt er de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – horeca' in het bestemmingsplan opgenomen met bijbehorende bebouwing. Gekozen is voor een locatie waar momenteel intensieve dagrecreatie plaatsvindt. Deze horecafunctie biedt bovendien de mogelijkheid tot toezicht op het terrein.

Ten behoeve van de horeca functie en de recreatie/educatie functie worden een aantal bouwwerken mogelijk gemaakt. Deze NNN toets richt zich op het uit te breiden oppervlakte bebouwing met bijbehorende locaties..

Het nieuwe bestemmingsplan biedt geen extra mogelijkheden voor evenementen of gebruik van het terrein ten opzichte van het huidige bestemmingsplan.

4 Effect op NNN

4.1 Inleiding

Doel van deze beoordeling is bepalen welke aantasting van het NNN wordt veroorzaakt door de ontwikkelingen die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Deze aantasting is alleen mogelijk wanneer aangetoond wordt dat er binnen een samenhangend gebied binnen 10 jaar een meerwaarde voor het NNN kan worden gecreëerd.

Bovendien geeft de interim omgevingsverordening aan dat de aantasting van het NNN zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat de overgebleven aantasting wordt gecompenseerd.

4.2 Voorkomen aantasting NNN

Allereerst zal moeten worden beoordeeld of aantasting van het NNN zo veel mogelijk wordt beperkt. In het vorige hoofdstuk is in de planbeschrijving opgenomen dat er een veranderende behoefte is op het vlak van dagrecreatie. In de omgevingsvisie is door de Provincie Utrecht dan ook aangegeven zo veel mogelijk gebruik te willen maken van bestaande recreatieterreinen en deze aan te passen aan de huidige wensen en eisen van de recreant. Het Doornse Gat is een dergelijk dagrecreatief terrein waar momenteel met uitzondering van enkele toiletgebouwen en een kiosk geen voorzieningen aanwezig zijn. Er is gekozen op die delen van het terrein waar momenteel geen of beperkte ecologische waarden aanwezig zijn bouwwerken ten behoeve van dagrecreatie mogelijk te maken. Er is derhalve voldoende rekening gehouden met zowel de oppervlakte als locatie van aantasting NNN.

4.3 De wezenlijke kenmerken en waarden

4.3.1 Bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem

Bestaande waarden

Het plangebied is momenteel begrenst als NNN – overig en kent de bestemming recreatie. Het huidige recreatieve gebruik is reeds intensief. Door beperkt toezicht en beperkte voorzieningen vormt met name afval een knelpunt.

Het bosgebied rondom het plangebied is aangewezen als droog bos met productie. Dit bos kenmerkt zich als droog relatief jong bos. Door Achterberg en Stiefelhagen is in 2021 onderzoek uitgevoerd naar de natuurwaarden van het gebied. Dit onderzoek benadrukt dat grote delen van het terrein op dit moment nauwelijks ecologische waarde heeft. Zo worden de gazons in het gebied frequent gemaaid waarbij het maaisel blijft liggen. Het gebied zelf kent nauwelijks bomen met holten waardoor nestmogelijkheden voor onder andere vogels beperkt zijn. Er zijn enkele nesten waargenomen in de huidige bebouwing en in enkele bomen. Voor vleermuizen is het gebied geschikt als foerageergebied.

Potentiële waarden

Het plangebied kent een intensief beheer volledig gericht op de dagrecreatie. Door het zoneren en aanpassen van het beheer van het terrein kunnen de potenties die er zijn voor flora (bos en kruiden), maar ook voor diverse insecten en bijensoorten worden verbeterd.

Achterberg en Stiefelhagen doen concrete aanbevelingen hiervoor:

- Uitbreiding en verbetering van de ecologisch waardevolle noordhelling
- Toevoeging van bloem- en kruidenrijke randzones rondom de gazons in combinatie met een aangepast maaibeleid
- Een minder abrupte overgang van bos naar gazon door het aanplanten van inheemse struiken waardoor een zoomvegetatie ontstaat.
- Lokale verbetering (verschraling) van het op het oostelijke plateau gelegen grasveldje t.b.v. de bloem- en kruidenrijke vegetatie met een voor insecten aangepast maaibeleid.
- Ecologische opwaardering van de hoger gelegen zuidoosthoek, o.a. bestrijding van de daar woekerende Amerikaanse Vogelkers
- Aanleg van een poel in het gebied.

Deze aanbevelingen zijn overgenomen in het Natuurplan voor het gebied (zie 3.3.4).

Conclusie bestaande en potentiële waarden

De huidige functie betreft een intensief recreatiegebied met beperkt toezicht met een beperkte ecologische waarde. Door het versterken van de recreatieve voorzieningen wordt het mogelijk meer toe te zien op de kwaliteit van het gebied. Bovendien wordt door een zonering van het terrein meer aandacht besteedt aan de kwaliteit van de natuur. De mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt hebben geen effect op de bestaande waarden van het plangebied. Door een ander type beheer is het mogelijk om potentiële waarde voor diverse soorten insecten die het gebied heeft te verzilveren.

De speelvoorzieningen (speelbos en mogelijk blotevoetenpad) worden gerealiseerd binnen het intensieve recreatieve gedeelte van het terrein. Het vigerend bestemmingsplan maakt op dit moment op deze locatie voorzieningen mogelijk. Door in het bestemmingsplan de mogelijkheden voor de diverse onderdelen van het recreatieconcept nader te omschrijven en te begrenzen wordt het gebruik van het terrein beperkt en ontstaan meer mogelijkheden voor de natuur.

4.3.2 Robuustheid en aaneengeslotenheid van het NNN

Op dit moment wordt het Doornse Gat jaarlijks door ca. 200.000 – 300.000 bezoekers bezocht, de huidige bestemming recreatie maakt dit mogelijk. De behoefte aan recreatie in de natuur neemt toe waardoor de verwachting is dat in de autonome situatie de druk op het gebied zal toenemen. Parkeervoorziening vormt de belemmerende factor voor verdere groei. Het aantal parkeerplaatsen neemt in de toekomstige situatie niet toe.

De recreatieve mogelijkheden die het nieuwe bestemmingsplan biedt betreffen met uitzondering van de specifieke vorm van recreatie – horeca geen nieuwe mogelijkheden. Het toevoegen gebouwen bij een aantal voorzieningen neemt geen ruimtebeslag in die ten koste gaan van de robuustheid en aaneengeslotenheid. Er zullen immers geen aanvullende percelen intensief worden ingericht en er zullen geen bestaande verbindingen worden afgesloten. Sterker nog, door het zoneren van de bezoekers in een aantal routes en activiteiten zal het gebruik zich concentreren op een aantal locaties binnen het terrein. Hierdoor neemt de robuustheid van het omliggend terrein toe.

Het Doornse Gat is onderdeel van NNN – overig met omliggend het Natuurnetwerk van de Utrechtse Heuvelrug. Door het huidige intensieve recreatieve gebruik kent het gebied een beperkte functie in de robuustheid en aaneengeslotenheid van het NNN. Juist door het concentreren van recreatie op deze plek zal de druk op natuurgebieden in de omgeving worden verlicht en neemt de robuustheid in de omgeving toe.

Conclusie Robuustheid en aan geslotenheid

Het plangebied kent door haar intensief recreatief gebruik een beperkte functie voor het NNN. De behoefte aan recreatie in de natuur neemt toe en vraagt om geleiding. Door het versterken van de recreatieve potentie van het Doornse Gat wordt natuur in de omgeving ontzien. De Robuustheid en aaneengeslotenheid van het NNN op de Utrechtse Heuvelrug wordt hiermee versterkt.

4.3.3 De aanwezigheid van bijzondere soorten

Achterberg en Stiefelhagen hebben onderzoek gedaan naar aanwezige beschermde en bijzondere soorten. Met name voor de iconsoort zandhagedis is geschikt leefgebied binnen het plangebied aanwezig en kunnen biotopen worden versterkt.

Flora

Er zijn weinig bijzondere soorten aangetroffen. Er worden door Achterberg en Stiefelhagen aanbevelingen gedaan voor de bestrijding van invasieve exoten. Daarnaast kan door middel van een ander maaibeheer meerwaarde gecreëerd worden door de ontwikkeling van een kruidenrijke vegetatie.

Broedvogels

Er zijn in het Doornse Gat enkele algemene broedvogelsoorten aangetroffen.

Soort	Broedvogel in Doornse Gat	Broedvogel in omgeving
Havik		x
Buizerd		x
Boomvalk		x
Groene specht	x	
Zwarte specht		x
Grote bonte specht	x	
Boompieper	x	
Winterkoning	x	
Heggenus	x	
Roodborst	x	
Merel	x	
Zanglijster	x	
Zwartkop	x	
Tijftjaf	x	
Fitis	x	
Pimpelmees	x	
Koolmees	x	
Boomklever	x	
Boomkruiper	x	
Vink	x	
Goudvink	x	
Appelvink	x	
Houtsnip	overwinterend	?

De ontwikkeling zal geen negatief effect hebben op de aanwezige populaties van broedvogels, omdat de ontwikkeling plaatsvindt op voor broedvogels ongeschikt terrein.

Vleermuizen

Alle soorten die in bosrijke omgevingen voorkomen zijn waargenomen. Het plangebied is voornamelijk geschikt als foerageergebied. De toiletgebouwtjes zijn potentiële verblijfplaatsen. Door het behouden van de toiletgebouwen vinden er geen effecten plaats.

Overige zoogdieren

Er zijn in het gebied sporen van diverse kleine zoogdieren waargenomen. Enkele oude konijnenholen en latrines wijzen op een kleine populatie konijnen. Cameraval opnamen laten vos, ree, egel, haas en bosmuis zien. Eekhoorn en diverse marterachtige hebben leefgebied in de omgeving. Belangrijk is dat het terrein toegankelijk blijft voor deze soorten en dat er voldoende dekking aanwezig blijft. Dit betekent onder meer dat er geen (niet passeerbare) hekwerken geplaatst kunnen worden.

Reptielen en amfibieën

Met name de noordhelling kent een rijke populatie zandhagedis en hazelworm. Deze zone zal nadrukkelijk ten behoeve van de natuurwaarden worden ingezet.

Insecten

Door het intensieve beheer van het terrein is het gebied weinig aantrekkelijk voor insecten. Door het beheer meer natuurlijk uit te voeren zal er een aantrekkelijker biotoop voor diverse insecten ontstaan.

Conclusie bijzondere soorten

Momenteel zijn weinig iconsoorten in het gebied aanwezig. Op de noordhelling zijn exemplaren van zandhagedis waargenomen. De biotoop zal hier worden versterkt en worden afgeschermd van de rest van het terrein. Bovendien zal meer aandacht zijn voor natuurlijk beheer waarmee biotopen voor insecten en bijen worden versterkt. In het kader van de Wet Natuurbescherming dient bij georganiseerde activiteiten en evenementen altijd rekening gehouden te worden met aanwezige soorten.

4.3.4 De verbindingsfunctie van het gebied voor soorten en ecosystemen

Het gebied is momenteel een intensief gebruikt recreatieterrein dat ook toegankelijk is voor diverse soorten. De noordhelling is een aantrekkelijk ecosysteem voor diverse reptielen. Doordat geen hekwerken die niet passeerbaar zijn, worden toegepast zal het gebied een verbinding houden met de omgeving en zal de verbindingsfunctie niet worden aangetast. Aan de zuidzijde wordt het gebied begrenst door de N225 wat een barrière vormt vanaf de heuvelrug richting Rijn.

Conclusie verbindingsfunctie

Het gebied kent een beperkte verbindingsfunctie in het functioneren van het NNN door de huidige recreatieve functie. De mogelijkheden die het bestemmingsplan Doornse Gat biedt doen geen afbreuk aan de huidige functie voor soorten en ecosystemen. Juist door in het bestemmingsplan keuzes te maken welke activiteiten waar mogelijk zijn kunnen ecosystemen voor bijvoorbeeld zandhagedis en bijensoorten zich herstellen en ontwikkelen als verbindende functie richting omliggende NNN.

4.4 De oppervlakte van het NNN

Door de ontwikkeling gaat een oppervlakte NNN-overig verloren. De huidige functie betreft recreatie. De mogelijkheid die het bestemmingsplan toevoegt, is de horecafunctie. Daarnaast worden een aantal bouwwerken geplaatst ten behoeve van de gebruiksfuncties. De bouwwerken en gebouwen worden geplaatst op intensief gebruikte recreatieve oppervlakte. Daarmee wordt aantasting van het NNN zoveel mogelijk voorkomen. Onderstaande tabel geeft de verruiming van de bouw mogelijkheden weer.

Toename verhard/bebouwd	
Horeca	Oppervlakte (m²)
Het gebouw	352
Expeditie ruimte, incl. toiletgebouw + afsluitplek MTB's	90
Bijgebouw – naast horecapaviljoen voor opslag	50
Milieustraat+toegangsweg	215
Kapschuren	48
Klimbos	70
Theaterkuil	50
Opslag bestaand toiletgebouw 4	29
Totaal te verharderen	904

Afname verhard/bebouwd	
Recreatie	Oppervlakte (m²)
Wandelpad	1116
Totaal te verwijderen	1116

Door het verwijderen van de verharding van de noordelijke lus van het wandelpad wordt ruim 1100 m² aan verharding verwijderd welke ten goede komt aan het NNN. Compensatie van oppervlakte NNN elders is derhalve niet aan de orde.

Figuur 8, Te verwijderen verharding voetpad

Conclusie oppervlakte

De oppervlakte die door het toevoegen van (nu niet toegestane) bouwwerken zal worden onttrokken aan het NNN zal worden gecompenseerd binnen het bestaande plangebied door het verwijderen van bestaande verharding.

4.5 De samenhang van het NNN

Gelet op het feit dat het Doornse Gat momenteel een intensief recreatieterrein betreft waarop een intensief (op recreatie gericht) beheer wordt gevoerd zijn de natuurwaarden laag. De ontwikkeling betreft een zonering en uitbreiding van de recreatieve mogelijkheden binnen hetzelfde gebied. Gelet op de huidige bezoekersaantallen van het gebied en de wens meer te recreëren in de natuur zal in de autonome situatie de druk op het NNN toenemen.

De samenhang van het NNN wordt dan ook niet aangetast. Door de oppervlakte te compenseren binnen de Utrechtse Heuvelrug wordt de samenhang van het NNN als geheel versterkt.

Conclusie samenhang

Het bestemmingsplan Doornse gat maakt geen ontwikkeling mogelijk die de samenhang van het NNN aantast. De functie van het recreatieterrein het Doornse Gat is vooral het ontzien van andere gebieden. Door in te spelen op een veranderende behoefte van recreëren in de natuur wordt deze functie naar de toekomst toe geborgd.

5 Conclusie

5.1 De ontwikkeling is mogelijk

Het realiseren van de plannen betreft een nadere uitwerking van de huidige bestemming recreatie (dagrecreatie) en het toevoegen van de “specifieke vorm van recreatie – horeca”. De uitwerking van de recreatieve functie zit niet per se in het uitbreiden van de oppervlakte, maar vooral in het nader beschrijven en zoneren van de functionaliteit. Deze ontwikkeling heeft derhalve geen effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Door het beter zoneren van het terrein en het beleefbaar maken van de natuur wordt natuurbeheer een belangrijk uitgangspunt voor het nieuwe concept. Hierdoor wordt binnen het Doornse Gat de mogelijkheid gecreëerd voor het extensiveren van recreatie in een deel van het gebied.

Door het realiseren van een horecapaviljoen en enkele opslagfaciliteiten neemt het oppervlakte bebouwd gebied toe. Deze oppervlakte kan worden gezien als een afname van het NNN – overig en wordt binnen het plangebied gecompenseerd.

De samenhang van het NNN wordt door het aanvullen van de recreatieve functie niet aangetast. Er kan worden aangenomen dat het realiseren van voorzieningen de druk op omliggende gebieden verminderd door het concentreren van recreatie rond de voorzieningen in het Doornse Gat.

Gelet op het feit dat er in het bestemmingsplan maatregelen worden geborgd die de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN versterken (vastleggen routes, zoneren speelvoorzieningen), de specifieke maatregelen ter verbetering van de ecologische omstandigheden (extensief beheer van graslanden, inrichten noordhelling als biotoop voor de zandhagedis) en de ruime compensatie van de aantasting van verlies aan oppervlakte door toename bebouwing wordt een meerwaarde voor het NNN gerealiseerd.

5.1.1 Meerwaarde voor het NNN

De volgende concrete maatregelen zorgen voor meerwaarde voor het NNN in het gebied:

- Uitbreiding en verbetering van de ecologisch waardevolle noordhelling
- Ecologische opwaardering van de hoger gelegen zuidoosthoek, o.a. bestrijding van de daar woekerende Amerikaanse Vogelkers
- Een minder abrupte overgang van bos naar gazon door het aanplanten van inheemse struiken waardoor een zoomvegetatie ontstaat.
- Toevoegen van een aantal boomgroepen op de open velden.
- Toevoeging van bloem- en kruidenrijke randzones rondom de gazons in combinatie met een aangepast maaibeleid
- Lokale verbetering (verschraling) van het op het oostelijke plateau gelegen grasveldje t.b.v. de bloem- en kruidenrijke vegetatie met een voor insecten aangepast maaibeleid.
- Aanleg van een poel in het gebied.
- Ruime oppervlakte compensatie door verwijderen verharding.

5.2 Borgen natuurkwaliteit

In het bestemmingsplan wordt de natuurkwaliteit van het gebied geborgd in de regels en de verbeelding. Een aantal ecologisch waardevolle zones worden herbestemd als natuur (zie Figuur 7). In het bestemmingsplan is daarnaast per locatie aangegeven welke maximale oppervlaktes mogen worden bebouwd.

De oppervlakte compensatie en de maatregelen die de ecologische kwaliteit waarborgen worden middels een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan opgenomen.

Daarnaast zal een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de provincie en de initiatiefnemer gesloten worden. Dit houdt in dat de gronden niet voor andere doeleinden worden gebruikt dan voor de ontwikkeling en instandhouding van de nieuwe natuur, en dat er geen acties worden uitgevoerd die de ontwikkeling of instandhouding in gevaar brengen of verstoren.

Literatuurlijst

Provincie Utrecht, Interim Omgevingsverordening, 10 maart 2021

Achterberg Ecologie en Natuurfotografie, natuurwaarden onderzoek herontwikkeling en exploitatie Doornse Gat, December 2023

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ➤